

С. О. Висоцький пов'язав археологічні дослідження з вивченням архітектури Золотих воріт та Софійського собору. У 1970—1973 рр., працюючи у Київській постійно діючій археологічній експедиції він провів ретельне архітектурно-археологічне дослідження Золотих воріт, матеріали якого були використані при реконструкції пам'ятки. Варто зазначити, що саме С. О. Висоцький був ініціатором та натхненником відбудови пам'ятки з метою її збереження.

С. О. Висоцьким, крім згаданих монографій, було написано і надруковано 120 наукових статей, а також науково-популярні книги: «Генуезька фортеця в Судаку» (К., 1972); «Про що розповіли давні стіни» (К., 1976); «Золотые ворота в Киеве» (К., 1982); «Княгиня Ольга і Анна Ярославна — славі жінки Київської Русі» (К., 1991). Ним же написано важливі розділи з культури Київської Русі у колективних монографіях: «Історія Української РСР», «Історія Києва», «Археологія Української РСР» тощо.

Наукова діяльність С. О. Висоцького була відзначена кількома нагородами: у 1979 р. премією АН України по історії за монографії «Древнерусские надписи Софии Киевской XI—XIV вв.» та «Средневековые надписи Софии Киевской XI—XVII вв.»; у 1982 р. Грамотою Президії Верховної Ради України за збереження і відбудову Золотих воріт; у 1983 р. Державною премією України за досягнення у науковій роботі.

У 1982—1985 роках С. О. Висоцький очолював Сектор археології Києва Інституту археології АН України, з 1985 р. він провідний науковий співробітник-консультант Інституту. Протягом багатьох років учений займався питанням охорони пам'яток археології, був головою первинної організації Товариства охорони пам'яток історії та культури Інституту археології, членом Вченої ради інституту та Спеціалізованої ради для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук при Інституті археології АН України.

Нині С. О. Висоцький на заслуженому відпочинку. Проте він не припиняє своєї наукової діяльності, продовжуючи дослідження в галузі культури Київської Русі, зокрема історії киеворуської писемності. Колеги і всі шанувальники С. О. Висоцького щиро вітають ювіляра і зичать йому доброго здоров'я та подальших успіхів у науковій роботі.

До ювілею Галини Тихонівни Ковпаненко

Цей рік — ювілейний для Галини Тихонівни Ковпаненко. Відомий скіфолог — вона зробила вагомий внесок у розробку різних проблем передскіфського, скіфського та сарматського часів на Україні. Нею видано понад 70 наукових праць, проведено багато експедицій, досліджено пам'ятки, що мають принципове значення для археології раннього залізного віку та інших епох.

Науковий світогляд Галини Тихонівни формувався у повоєнні роки в колі таких видатних фахівців як І. В. Фабриціус, Є. Ф. Покровська, Б. М. Граков, О. І. Тереножкін та ін. В ті часи у великих експедиціях співробітничали фахівці різних напрямків. Саме в цих експедиціях сформувалася висока вимогливість Г. Т. Ковпаненко до якості польових робіт, вміння розпізнати та дослідити пам'ятки різного типу. Бажання розкрити нове, незнане — це справжня насолода для Галини Тихонівни. Певне тому так багато щасливих відкриттів випало на її долю.

Хоча початок творчої біографії Галини Тихонівни пов'язаний зі степом, де вона ще студенткою працювала в Нікопольській експе-

диції під керівництвом Б. М. Гракова та й надалі їй доводилось там працювати, головним її інтересом, який визначився досить рано, була Лісостепова Скіфія. Разом з І. В. Фабриціус та Є. Ф. Покровською Г. Т. Ковпаненко досліджувала тут передскіфські та скіфські пам'ятки басейну Тясмина, з М. І. Артамоновим — Немирівське городище, з М. Ю. Брайчевським — Пастирське, з С. С. Березанською — білогородівські поселення на Уманщині. Нею виявлено перші бондарихінські та черноліські пам'ятки на Ворсклі. Інтерес до цього регіону відбито у кандидатській дисертації та монографії «Племена скіфського часу на Ворсклі» (1967 р.).

В одній з експедицій Галина Тихонівна познайомилась зі своїм майбутнім чоловіком — Григорієм Сергійовичем, художником. Разом вони створили не лише чудову сім'ю, а й свосвідний творчий колектив. Григорієм Сергійовичем, який постійно працював разом з Галиною Тихонівною в експедиціях, зафіксовано на кресленнях та малюнках багато археологічних об'єктів, здійснено реконструкції ситуацій та речей.

Значною віхою в житті Г. Т. Ковпаненко було дослідження Трахтемирівського городища — одного з найбільших у Східній Європі, а завдяки Галині Тихонівні, й найповніше вивчених. Нею також досліджувались скіфські пам'ятки Поросся. Ці роботи узагальнені у монографії «Кургани раннескифского времени в бассейне р. Рось» (1981 р.).

Фонд кімерійських пам'яток Г. Т. Ковпаненко поповнила дослідженнями поховань поблизу сіл Бутенки на Полтавщині, Носачів, Ольшана та Квітки на Черкащині.

Очолованою Галиною Тихонівною Південно-Бузькою експедицією здійснено розкопки курганів різного часу. І тут на неї чекала щаслива знахідка — багате поховання сарматської жриці у кургані Соколова Могила. У дослідженні цієї пам'ятки брав участь і Григорій Сергійович, саме ним виконано графічні реконструкції костюму та різних речей (книга «Сарматское погребение I в. н. э. на Южном Буге», 1986 р.).

Як тільки випала нагода, Г. Т. Ковпаненко з Південного Бугу знову повертається у Лісостеп. І тут її знання та досвід польової роботи дозволили зробити ще ряд відкриттів. Зокрема, нею розкопано надзвичайно цікавий курган Червона Могила (с. Флярківка), де зафіксовано спалену наметову конструкцію. Завдяки цій знахідці стала зрозумілою конструкція подібних споруд (курган був ретельно досліджений вручну). Багато зусиль було надано роботі з систематизації пам'яток Правобережжя скіфського часу (колективна праця «Памятники скифского времени Днепровского Лесостепного Правобережья», 1987 р.). Тут звернено увагу на головні результати діяльності Галини Тихонівни. А хто визначить, скільки сходжено доріг та стежок у пошуках пам'яток, скільки витрачено часу на їх розкопки та вивчення. Поруч з Галиною Тихонівною вирости науковці, в них теж вкладено частку наснаги та відданості археології.

Плине час. Немало прожито, багато пережито. Сьогодні Галина Тихонівна сповнена планів, натхнення, жаги до праці. Колеги та друзі щиро вітають її з ювілеєм. Здоров'я Вам, Галино Тихонівно!

До ювілею Алли Трофимівни Сміленко

У 1993 р. святкує свій ювілей відомий фахівець з історії та археології давніх слов'ян Алла Трофимівна Сміленко, доктор історичних наук, лауреат Державної премії України.

А. Т. Сміленко народилася у Києві. Після закінчення 1948 р. Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка вона у наступні три роки пройшла курс аспірантури в Інституті археології АН України. У 1952 р. захистила кандидатську дисертацію.

